

Nr 1873

av herr Bohman m. fl.

i anledning av Kungl. Maj:ts proposition 1973:90 med förslag till ny regeringsform och ny riksdagsordning m. m.

De regler som gäller för konungamakten och dess utövare återfinns i regeringsformen och successionsordningen. I vår nuvarande successionsordning av år 1810 (SO) föreskrivs att endast konungens manliga efterkommande skall ha arvsrätt till tronen, s. k. agnatisk tronföljd. Detta innebär att kvinnliga medlemmar av konungahuset är uteslutna och att successionen övergår på stamfaderns av den Bernadotteska ätten manliga bröstarvingar om sådana finns. Om detta ej är fallet, utslöcknar konungahuset, dvs. om manliga bröstarvingar till den Bernadotteska dynastiens grundare saknas.

Kungl. Maj:ts proposition 1973:90 med förslag till ny regeringsform och ny riksdagsordning m. m. behandlar i 5 kap. statschefens ställning. Enligt 3 § inträder, för det fall att konungen av sjukdom, utrikes resa eller annan orsak är förhindrad att fullgöra sina uppgifter, "enligt gällande tronföljd" medlem av konungahuset, som ej är hindrad, att såsom tillfällig riksföreståndare fullgöra statschefens uppgifter. Formuleringen "enligt gällande tronföljd" innebär att kvinnlig medlem av konungahuset är utesluten från uppdraget att vara tillfällig riksföreståndare.

Om konungahuset skulle utslöckna utser riksdagen enligt förslaget till ny regeringsform en riksföreståndare som tills vidare fullgör statschefens uppgifter. Riksdagen utser samtidigt en vice riksföreståndare. Enligt gällande successionsordning från år 1810 skall i dylikt fall riksdagen gå i författning om val av ny konung (SO § 9). Enligt propositionen skall denna paragraf utgå. Tanken är att riksdagen skall få rådrum att ta ställning till den framtida statsformen.

I grundlagberedningens slutbetänkande förekommer inte någon uppgift om att frågan om kvinnlig tronföljd behandlats inom beredningen. Följande reservation om kvinnlig tronföljd av herrar Hernelius, Lundström och Wahlund är emellertid fogad till betänkandet:

Grundlagberedningen fastslår enhälligt att konungen även i framtiden skall vara rikets statschef. Detta innebär inte något beredningens ställningstagande till frågan om kvinnlig tronföljd. Vi anser för vår del att det inte finns något godtagbart skäl att utestänga kvinnliga medlemmar av kungahuset från tronföljd. Full jämställdhet mellan könen bör råda. Nuvarande tronföljares rätt bör dock icke rubbas.

Enligt propositionen (s. 175) har chefen för justitiedepartementet icke funnit anledning föreslå någon ändring i tronföljdsreglerna.

Samhällsutvecklingen i Sverige liksom i flera andra länder har medfört

att kvinnor blivit alltmera jämställda med män då det gäller offentliga värv. Kvinnlig tronföljd förekommer i dag i sex av Europas nio monarkier. För Sveriges vidkommande kan vi icke finna någon som helst anledning att utesluta kvinnor när det gäller arvsrätt till tronen eller kompetens såsom riksföreståndare. I enlighet med denna princip om de båda könen lika rätt även på statschefsnivå föreslår vi införandet av fullt kognatisk tronföljd, varvid tronföljarens ålder – inte kön – är utslagsgivande.

Åberopande det anförda hemställs
att riksdagen som vilande antager följande

Förslag till ändring i successionsordningen

§ 1. Då hans kungl. höghets, kronprins Johan Baptist Julii redan ingångna äktenskap med manlig bröstarvinge välsignat är, och ännu framdeles kan välsignat varda, skall efterträda hans kungl. höghet i regeringen hans kungl. höghets förstfödde son, och efter honom denne senares manliga efterkommande, i den ordning de ättens huvudman i rätt nedstigande led närmast äro.

Denna arvsordning gäller till och med hans kungl. höghet Kronprinsen Carl Gustaf.

§ 2. Vid Konungs eller Drottningens död övergår tronen till den bortgångnes äldsta barn oavsett kön, varefter successionsrätt följer för dennes först födda barn i enlighet med den lineala arvsföljden, varvid det äldsta barnet och dess avkomma har företräde framför syskon och dessas avkomma.

Om Konung eller Drottning saknar arvsberättigade efterkommande övergår tronen sålunda till äldsta syskon och dess avkomma efter samma princip.

Denna arvsordning gäller från hans kungl. höghet Kronprins Carl Gustafs tronbestigning.

§ 3. Utgår.

§ 4. Dör Konung i Sverige, utan att lämna bröstarvingar, men hans efterlämnade Drottning sig i välsignat tillstånd befinner, fullgöre en riksföreståndare statschefens uppgifter tills vidare, på sätt och med villkor 5 kap. 4 § av regeringsformen föreskriver.

§ 5. Såsom i regeringsformens övergångsbestämmelser punkten 9 stycket 6 stadgas skall Konung alltid vara av den rena evangeliska läran sådan som den, uti den oförändrade Augsбургiska bekännelsen samt Uppsala mötes beslut av år 1593 antagen och förklarad är, alltså skola prinsar och prinsessor av det kungliga huset uppfödvas i samma lära och inom riket. Den av kungl. familjen, som ej sig till samma lära bekänner, vare från all successionsrätt utesluten.

§ 6. Prins eller prinsessa av det kungl. huset må ej gifta sig med mindre Konungen, sedan regeringens tankar inhämtats, därtill lämnat sitt samtycke. Sker det ändock have han eller hon förverkat rätt till riket för sig, barn och efterkommande.

§ 8. Prins eller prinsessa av kungl. svenska huset må ej utan Konungens och Riksdagens samtycke bliva regerande Statsöverhuvud över utländsk stat, vare sig genom val, arv eller gifte. Sker annorlunda, vare han eller hon och hans eller hennes efterkommande ej berättigade att få succedera till svenska tronen.

Stockholm den 13 april 1973

GÖSTA BOHMAN (m)

STAFFAN BURENSTAM LINDER (m) CARL ERIC HEDIN (m)

ALLAN HERNELIUS (m) ASTRID KRISTENSSON (m)

ERIC KRÖNMARK (m) BLENDA LJUNGBERG (m)

TAGE MAGNUSSON (m) N. YNGVE NILSSON (m)

i Borås i Trobro

PER PETERSSON (m) G. IVAR VIRGIN (m)

i Gäddvik

